

- Στο μάθημα 48 θα διδαχθούμε:
- 1. τη γραμματική προσέγγιση του κειμένου
 - 2. τη συντακτική διερεύνηση του κειμένου
 - 3. τη μετάφραση του κειμένου

- Τον πλάγιο λόγο:
- 1. στις ανεξάρτητες προτάσεις που εκφράζουν κρίση
 - 2. στις ανεξάρτητες προτάσεις που εκφράζουν επιθυμία και
 - 3. στις ευθείες ερωτήσεις που μετατρέπονται σε πλάγιες ερωτηματικές

LECTIO XLVIII - ΤΟ ΕΛΑΦΙ ΤΟΥ ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Cerva alba eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat. Sertorius omnibus persuasit cervam, instinctam numine Dianae, conloqui secum et docere, quae utilia factu essent. Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere ; praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti. Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset, admiratio magna orta est.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XLVIII

Ένα άσπρο ελάφι εξαιρετικής ομορφιάς είχε δοθεί στον Σερτώριο από κάποιον Λουζιτανό ως δώρο. Ο Σερτώριος τους έπεισε όλους ότι το ελάφι, κατευθυνόμενο από τη βούληση της Άρτεμης, μιλούσε μαζί του και του υποδείκνυε ποια ήταν χρήσιμα να κάνει. Εάν κάτι το οποίο έπρεπε να διαταχθεί στους στρατιώτες του φαινόταν κάπως σκληρό, διακήρυττε ότι τον είχε συμβουλευσει το ελάφι. Αυτό το ελάφι κάποια ημέρα έφυγε και πίστεψαν ότι είχε πεθάνει. Όταν κάποιος ανήγγειλε στον Σερτώριο ότι το ελάφι βρέθηκε, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει. Επιπλέον τον καθοδήγησε να το αφήσει ελεύθερο ξαφνικά την επόμενη μέρα σ’ αυτόν τον τόπο, όπου επρόκειτο να βρίσκεται ο ίδιος με τους φίλους του. Την επόμενη ημέρα, ο Σερτώριος, αφού δέχτηκε τους φίλους στην κρεβατοκάμαρά του, τους είπε ότι είχε δει στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε πεθάνει, επέστρεψε σ’ αυτόν. Όταν το ελάφι, αφού αφέθηκε ελεύθερο από τον δούλο, όρμησε στην κρεβατοκάμαρα του Σερτώριου, γεννήθηκε μεγάλος θαυμασμός.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XLVIII

- 1. **pulchritudinis**: γενική της ιδιότητας.
- 2. **dono**: δοτική κατηγορηματική του σκοπού.
- 3. Το ρήμα **persuadeo** + **ειδικό απρέμφατο** = πείθω κάποιον ότι, ισοδυναμεί με λεκτικό ρήμα **persuadeo** + βουλητική πρόταση = πείθω κάποιον να κάνει κάτι, είναι προτρεπτικό.
- 4. **numine**: είναι ποιητικό αίτιο στο **instinctam**.
- 5. **factu**: αφαιρ. σουπίνου που δηλώνει την αναφορά στο **utilia**
- 6. **si...ei videbatur** → **praedicabat**: υποθετικός λόγος α΄ είδους (ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν).
- 7. **futurus esset**: υποτ. παρατατικού ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας.
- 8. **sese**: πρόκειται για τύπο της προσωπικής αντωνυμίας που μπορεί να ενισχυθεί για έμφαση με αναδιπλασιασμό.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

cerva: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **cerva -ae**, θηλυκό, α' κλίση = το ελάφι.

alba: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους του δευτεροκλίτου επιθέτου **albus, -a, um** = άσπρος, -η, -ο.

eximiae: γενική ενικού θηλυκού γένους του δευτεροκλίτου επιθέτου **eximius, -a, -um** = εξαιρετικός, -ή, -ό.

pulchritudinis: γενική ενικού του ουσιαστικού **pulchritudo -inis**, θηλυκό, γ' κλίση = η ομορφιά.

Sertorio: δοτική ενικού του ουσιαστικού **Sertorius -ii (i)**, αρσενικό, β' κλίση = ο Σερτώριος (Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει, κατά κανόνα, πληθυντικό).

a(b): πρόθεση + αφαιρετική = από.

Lusitano: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **Lusitanus -i**, αρσενικό, β' κλίση = ο Λουζιτανός (Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει, κατά κανόνα, πληθυντικό).

quodam: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης - επιθετικής αντωνυμίας **quidam, quaedam, quoddam** = κάποιος, -α, -ο.

dono: δοτική ενικού του ουσιαστικού **donum -i**, ουδέτερο, β' κλίση = το δώρο.

data erat: γ' ενικό οριστικής υπερσυντελικού παθητικής φωνής του ρήματος **do, dedi, datum, dāre 1** = δίνω.

Sertorius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Sertorius -ii (i)**, αρσενικό, β' κλίση = ο Σερτώριος (Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει, κατά κανόνα, πληθυντικό).

omnibus: δοτική ενικού αρσενικού γένους του τριτοκλίτου επιθέτου **omnis, -is, -e** = όλος, -η, -ο.

persuasit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος **persuadeo, persuasi, persuasum, persuadēre 2** = πείθω.

cervam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **cerva -ae**, θηλυκό, α' κλίση = το ελάφι.

instinctam: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **instinguo, instinxi, instinctum, instinguēre 3** = κατευθύνω, παρορμώ.

numine: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **numen, numinis**, γ' κλίση, ουδέτερο = η βούληση.

Dianae: γενική ενικού του ουσιαστικού **Diana -ae**, α' κλίση, θηλυκό = η Άρτεμη.

conloqui: απαρέμφατο ενεστώτα του ρήματος **conloquor, conlocutus sum, conloqui 3** αποθετικό = συνομιλώ.

se: αφαιρετική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας, γ' πρόσωπο = αυτός, -ή, -ό.

cum: εδώ πρόθεση + αφαιρετική = μαζί με.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

docere: απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος **doceo, docui, doctum, docēre 2** = υποδεικνύω.

quae: ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους της ερωτηματικής – ουσιαστικής αντωνυμίας **quis, quis, quid** = ποιος, -α, -ο.

utilia: ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους του τριτοκλίτου επιθέτου **utilis, -is, -e** = χρήσιμος, -η, -ο.

factu: αφαιρετική του σουπίνου του ρήματος **facio, feci, factum, facēre* 3** = κάνω.

essent: γ' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού του ανωμάλου ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι.

si: υποθετικός σύνδεσμος = εάν.

quid: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους της αόριστης – ουσιαστικής αντωνυμίας **quis, (quae ή qua), quid** = κάποιος.

durius: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους συγκριτικού βαθμού του δευτεροκλίτου επιθέτου **durus, -a, -um** = σκληρός, -ή, -ό. Συγκριτικός: **durior, durior, durius** Υπερθετικός: **durissimus, -a, -um**.

ei: δοτική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής – επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

videbatur: γ' ενικό οριστικής παρατατικού παθητικής φωνής του ρήματος **video, vidi, visum, vidēre 2** = βλέπω (εδώ: πρόσωπο: **videtur, visum est, vidēri** = φαίνεται, είναι το δοκεί μοι της αρχαίας ελληνικής).

quod: ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους της αναφορικής αντωνυμίας **qui, quae, quod** = ο οποίος, -α, -ο.

imperandum: ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους του γερουνδιακού του ρήματος **impero, imperavi, imperatum, imperāre 1** = διατάζω.

imperandum esset: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού της παθητικής περιφραστικής συζυγίας του ρήματος **impero, imperavi, imperatum, imperāre 1** = διατάζω.

militibus: δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού **miles, militis**, γ' κλίση, αρσενικό = ο στρατιώτης.

a(b): πρόθεση + αφαιρετική = από.

cerva: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **cerva -ae**, θηλυκό, α' κλίση = το ελάφι.

sese: αναδιπλασιασμένος τύπος του **se** για έμφαση **se:** αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας, γ' πρόσωπο = αυτός, -ή, -ό.

monitum esse: απαρέμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **moneo, monui, monitum, monēre 2** = συμβουλεύω, καθοδηγώ.

praedicabat: γ' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος **praedico, praedicavi, praedicatum, praedicāre 1** = διακηρύσσω.

ea: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους της οριστικής – επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

cerva: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **cerva -ae**, θηλυκό, α' κλίση = το ελάφι.

quodam: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης - επιθετικής αντωνυμίας **quidam, quaedam, quoddam** = κάποιος, -α, -ο.

die: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **dies, diei**, αρσενικό, ε' κλίση = η ημέρα.

fugit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος **fugio, fugi, fugitum, fugĕre*** 3 = φεύγω.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

perisse: απaréμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ανωμάλου ρήματος **pereo, perii, peritum, perīre** = χάνομαι, πεθαίνω.

credita est: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **credo, credidi, creditum, credĕre** 3 = πιστεύω.

cum: χρονικός σύνδεσμος (εδώ: ιστορικός - διηγηματικός) = όταν.

aliquis: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης - ουσιαστικής αντωνυμίας **aliquis, (aliqua ή aliquae), aliquid**.

Sertorio: δοτική ενικού του ουσιαστικού **Sertorius -ii (i)**, αρσενικό, β' κλίση = ο Σερτώριος (Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει, κατά κανόνα, πληθυντικό).

nuntiavisset: γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής του ρήματος **nuntio, nuntiavi, nuntiatum, nuntiāre** 1 = αναγγέλλω.

cervam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **cerva -ae**, θηλυκό, α' κλίση = το ελάφι.

inventam esse: απaréμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **invenio, inveni, inventum, invenīre** 4 = βρίσκω.

Sertorius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Sertorius -ii (i)**, αρσενικό, β' κλίση = ο Σερτώριος (Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει, κατά κανόνα, πληθυντικό).

eum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

iussit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος **iubeo, iussi, iussum, iubĕre** 2 = διατάζω.

tacere: απaréμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος **taceo, tacui, tacitum, tacĕre** 2 = σιωπάζω.

praeterea: ποσοτικό επίρρημα = επιπλέον.

praecipit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος **praecipio, praeecepi, praeeptum, praecipĕre*** 3 = καθοδηγώ.

ut: εδώ βουλητικός σύνδεσμος = να.

eam: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους της οριστικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

postero: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους του δευτεροκλίτου επιθέτου **posterus, -a, -um** = επόμενος, -η, -ο. Συγκριτικός: **posterior, -ior, -ius** Υπερθετικός: **postremus, -a, -um & postumus, -a, -um**.

die: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **dies, diei**, αρσενικό, ε' κλίση = η ημέρα.

repente: τροπικό επίρρημα = ξαφνικά.

in: πρόθεση + εδώ αιτιατική = σε.

eum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής – επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

locum: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **locus -i**, αρσενικό, β' κλίση = ο τόπος (στον πληθυντικό: **loca -orum** = οι τόποι).

emitteret: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος **emitto, emisī, emissum, emittēre 3** = αφήνω ελεύθερο.

in: πρόθεση + εδώ αφαιρετική = σε.

quo: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους της αναφορικής αντωνυμίας **qui, quae, quod** = ο οποίος, -α, -ο.

ipse: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας **ipse, ipsa, ipsum** = ίδιος, -α, -ο.

cum: εδώ πρόθεση + αφαιρετική = με.

amicis: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού **amicus -i**, αρσενικό, β' κλίση = ο φίλος.

futurus esset: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού της ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας του ανωμάλου ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι.

postridie: χρονικό επίρρημα = την επόμενη μέρα.

eius: γενική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής – επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

diei: γενική ενικού του ουσιαστικού **dies, diei**, αρσενικό ε' κλίση = η ημέρα.

Sertorius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **Sertorius -ii (i)**, αρσενικό, β' κλίση = ο Σερτώριος (Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει, κατά κανόνα, πληθυντικό).

admissis: αφαιρετική πληθυντικού αρσενικού γένους της μετοχής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **admitto, admisi, admissum, admittēre 3** = δέχομαι.

amicis: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού **amicus -i**, αρσενικό, β' κλίση = ο φίλος.

in: πρόθεση + εδώ αιτιατική = σε.

cubiculum: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **cubiculum -i**, ουδέτερο, β' κλίση = η κρεβατοκάμαρα.

suum: αιτιατική ενικού της κτητικής αντωνυμίας γ' προσώπου **suus, -a, -um**, για έναν κτήτορα = ο δικός, -ή, -ό του.

dixit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος **dico, dixi, dictum, dicere** 3 = λέγω.

eis: δοτική πληθυντικού αρσενικού γένους της οριστικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

visum esse: απαρέμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **video, vidi, visum, videre** 2 = βλέπω (εδώ: απρόσωπο: **videtur, visum est, videri** = φαίνεται).

in: πρόθεση + εδώ αφαιρετική = σε.

somno: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **somnus -i**, αρσενικό, β' κλίση = ο ύπνος.

sibi: δοτική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας, γ' πρόσωπο = αυτός, -ή, -ό.

cervam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **cerva -ae**, θηλυκό, α' κλίση = το ελάφι.

quae: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους της αναφορικής αντωνυμίας **qui, quae, quod** = ο οποίος, -α, -ο.

perisset: γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής του ανωμάλου ρήματος **pereo, perii, peritum, perire** = χάνομαι.

ad: πρόθεση + αιτιατική = προς.

se: αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας, γ' πρόσωπο = αυτός, -ή, -ό.

reverti: απαρέμφατο ενεστώτα του ρήματος **revertor, reversus sum, reverti** (αποθετικό) και **revertor, reverti, reverti** (ημιαποθετικό) 3 = επιστρέφω.

cum: χρονικός σύνδεσμος (εδώ: ιστορικός - διηγηματικός) = όταν.

cerva: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **cerva -ae**, θηλυκό, α' κλίση = το ελάφι.

emissa: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **emitto, emisi, emissum, emittēre** 3 = αφήνω ελεύθερο.

a(b): πρόθεση + αφαιρετική = από.

servo: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **servus -i**, αρσενικό, β' κλίση = ο δούλος.

in: πρόθεση + εδώ αιτιατική = σε.

cubiculum: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **cubiculum -i**, ουδέτερο, β' κλίση = η κρεβατοκάμαρα.

Sertorii: γενική ενικού του ουσιαστικού **Sertorius -ii (i)**, αρσενικό, β' κλίση = ο Σεργάριος (Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει, κατά κανόνα, πληθυντικό).

introrupisset: γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής του ρήματος **introrumpo, introrupi, introruptum, introrumpere** 3 = εισβάλλω.

admiratio: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **admiratio -onis**, θηλυκό, γ' κλίση = ο θαυμασμός.

magna: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους του δευτεροκλίτου επιθέτου **magnus, -a, -um** = ο μεγάλος, -η, -ο. Σ. Β.: **maior, -ior, -ius** Υ. Β.: **maximus, -a, -um**.

orta est: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου του ρήματος **orior, ortus sum, orīri** (αποθετικό) 4 = γεννιέμαι (μετοχή μέλλοντα: **oriturus, -a, -um**).

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση

cerva -ae: θηλυκό

Diana -ae : θηλυκό (δεν έχει πληθυντικό)

Β΄ κλίση

Sertorius -ii (i): αρσενικό (δεν έχει πληθυντικό)

Lusitanus -i: αρσενικό (δεν έχει πληθυντικό)

donum -i: ουδέτερο

locus -i: αρσενικό (πληθυντικός: loca -orum)

amicus -i: αρσενικό

cubiculum -i: ουδέτερο

somnus -i: αρσενικό

servus -i: αρσενικό

Γ' κλίση

pulchritudo -inis: θηλυκό

numen -inis: ουδέτερο

miles -itis: αρσενικό

admiratio -onis: θηλυκό

Ε' κλίση

dies -ei: αρσενικό

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β' κλίση

albus, -a, -um (δεν έχει παραθετικά)

eximius, -a, -um (Δεν σχηματίζει παραθετικά, γιατί εκφράζει απόλυτη έννοια)

durus, -a, -um (Συγκριτικός: durior, durior, durius, Υπερθετικός: durissimus, -a -um)

posterus, -a, -um (Συγκριτικός: posterior, posterior, posterius, Υπερθετικός: postremus, -a, -um & postumus, -a, -um)

magnus, -a, -um (Συγκριτικός: maior, maior, maius, Υπερθετικός: maximus, -a, -um)

Γ' κλίση

omnis, -is, -e (δεν έχει παραθετικά)

utilis, -is, -e (Συγκριτικός: utilior, utilior, utilius, Υπερθετικός: utilissimus, -a, -um)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

quidam, quaedam, quoddam (αόριστη επιθετική)

ego, tu, (προσωπική)

quis, quis, quid (ερωτηματική – ουσιαστική)

quis, quae / qua, quid (αόριστη – ουσιαστική)

is, ea, id (οριστική-επαναληπτική)

qui, quae, quod (αναφορική)

aliquis, aliquae / aliqua, aliquid (αόριστη – ουσιαστική)

ipse, ipsa, ipsum (οριστική)

suus, sua, suum (κτητική)

1η Συζυγία

do, dedi, datum, dāre

impero, imperavi, imperatum, imperāre

praedico, praedicavi, praedicatum, praedicāre

nuntio, nuntiavi, nuntiatum, nuntiāre

2η Συζυγία

persuadeo, persuasi, persuasum, persuadēre

doceo, docui, doctum, docēre

video, vidi, visum, vidēre

moneo, monui, monitum, monēre

iubeo, iussi, iussum, iubēre

taceo, tacui, tacitum, tacēre

3η Συζυγία

instinguo, instinxi, instinctum, instinguēre

conloquor, conlocutus sum, conloqui **αποθετικό**

facio, feci, factum, facēre*

fugio, fugi, fugitum, fugēre*

credo, credidi, creditum, credēre

praecipio, praecepi, praeceptum, praecipēre*

emitto, emisi, emissum, emittēre

admitto, admisi, admissum, admittēre

dico, dixi, dictum, dicēre

revertor, reversus sum, reverti **αποθετικό** & revertor, reverti, reverti **ημιαποθετικό**

introrumpo, introrupi, introruptum, introrumpēre

4η Συζυγία

invenio, inveni, inventum, invenīre

orior, ortus sum, orīri **αποθετικό** (μετοχή μέλλοντα: oriturus, -a, um)

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

sum, fui, —, esse

pereo, perii, peritum, perīre

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

praeterea

repente

postridie

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

a(b) (+αφαιρετική)

cum (+αφαιρετική)

in (+αιτιατική / + αφαιρετική)

ad (+αιτιατική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

et (συμπλεκτικός)

si (υποθετικός)

cum (ιστορικός ή διηγηματικός)

ut (βουλητικός)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Cerva alba eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat. Κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

data erat: ρήμα.

cerva: υποκείμενο ρήματος.

alba: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο cerva.

pulchritudinis: γενική της ιδιότητας στο cerva.

eximiae: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο pulchritudinis.

Sertorio: αντικείμενο στο data erat.

dono: δοτική κατηγορηματική του σκοπού από το data erat.

a Lusitano: ποιητικό αίτιο στο data erat (εμπρόθετο γιατί είναι έμπυχο).

quodam: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο Lusitano.

Sertorius omnibus persuasit cervam, instinctam numine Dianae, conloqui secum et docere: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

persuasit: ρήμα.

Sertorius: υποκείμενο ρήματος.

omnibus: έμμεσο αντικείμενο του ρήματος.

conloqui et docere: άμεσα αντικείμενα του ρήματος και ειδικά απαρέμφατα.

cervam: υποκείμενο απαρεμφάτων (ετεροπροσωπία).

(se): εννοούμενο άμεσο αντικείμενο στο docere.

Ως έμμεσο αντικείμενο στο docere λειτουργεί η πλάγια ερωτηματική πρόταση που ακολουθεί: **quae utilia facta essent.**

secum: εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο conloqui.

instinctam: αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο των απαρεμφάτων cervam.

numine: αφαιρετική του ποιητικού αιτίου στο instinctam (απρόθετο, γιατί είναι άψυχο).

Dianae: γενική υποκειμενική στο numine.

quae utilia factu essent: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, ως έμμεσο αντικείμενο στο docere· εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quae, εκφέρεται με υποτακτική, essent, (όπως όλες οι πλάγιες ερωτηματικές, αφού θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης)· συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (persuasit μέσω του docere) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.

essent: ρήμα.

quae: υποκείμενο ρήματος.

utilia: κατηγορούμενο υποκειμένου.

factu: αφαιρετική σουπίνου που δηλώνει την αναφορά στο utilia.

Si quid durius ei videbatur,: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο **si** ως καταφατική, εκφέρεται με οριστική παρατατικού. Ο υποθετικός λόγος είναι: **Υπόθεση**: Si videbatur **Απόδοση**: praedicabat και δηλώνει την ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν.

videbatur: ρήμα, εδώ απρόσωπο.

(esse): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος στο απρόσωπο videbatur, ειδικό απαρέμφατο.

quid: υποκείμενο στο εννοούμενο esse.

durius: κατηγορούμενο υποκειμένου (μέσω του εννοούμενου esse) (απόλυτη σύγκριση).

ei: δοτική προσωπική.

quod imperandum militibus esset,: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο quid, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod, εκφέρεται με υποτακτική, λόγω πлагίου λόγου και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (imperandum esset) γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (videbatur) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

imperandum esset: ρήμα. (παθητική περιφραστική συζυγία)

quod: υποκείμενο ρήματος.

militibus: αντικείμενο ρήματος.

(ei = Sertorio): εννοούμενη δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου.

Ισοδύναμη έκφραση περιφραστικά με debeo+απαρέμφατο: quod is deberet imperare militibus

a cerva sese monitum esse praedicabat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

praedicabat: Ρήμα.

(Sertorius): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

monitum esse: αντικείμενο ρήματος και ειδικό απαρέμφατο.

sese: υποκείμενο απαρεμφάτου (ταυτοπροσωπία: το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου δηλώνεται σε πτώση αιτιατική•πρόκειται για λατινισμό).

a cerva: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου (εμπρόθετο γιατί είναι έμψυχο).

Ea cerva quodam die fugit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

fugit: Ρήμα.

cerva: υποκείμενο ρήματος.

ea: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο cerva.

die: αφαιρετική του χρόνου στο fugit.

quodam: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο die.

et perisse credita est.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

credita est: Ρήμα.

(cerva): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

perisse: αντικείμενο ρήματος και ειδικό απαρέμφατο.

cerva: εννοούμενο υποκείμενο απαρεμφάτου (ταυτοπροσωπία: το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου εννοείται σε ονομαστική επειδή το απαρέμφατο εξαρτάται από προσωπικό δοξαστικό ρήμα παθητικής φωνής, credita est, άρση του λατινισμού).

Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse,: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης iussit ` εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο cum (υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας` δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους` είναι φανερός εδώ ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου της υποτακτικής). Εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού nuntiavisset, γιατί εξαρτάται από το ρήμα της κύριας (iussit) που είναι ιστορικός χρόνος και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

nuntiavisset: Ρήμα.

aliquis: υποκείμενο ρήματος.

inventam esse: άμεσο αντικείμενο ρήματος και ειδικό απαρέμφατο.

cervam: υποκείμενο απαρεμφάτου (ετεροπροσωπία).

Sertorio: έμμεσο αντικείμενο ρήματος.

Sertorius eum iussit tacere; κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

iussit: Ρήμα.

Sertorius: υποκείμενο ρήματος.

eum: άμεσο αντικείμενο ρήματος.

tacere: έμμεσο αντικείμενο ρήματος και τελικό απαρέμφατο.

eum: υποκείμενο απαρεμφάτου (ετεροπροσωπία).

praeterea praecepit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

praecepit: Ρήμα.

(Sertorius): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

Ως αντικείμενο του ρήματος λειτουργεί η δευτερεύουσα βουλητική πρόταση που ακολουθεί.

praeterea: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού.

ut eam postero die repente in eum locum emitteret,: δευτερεύουσα ονοματική βουλητική πρόταση που λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα *praecepit* εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο *ut* επειδή είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*emitteret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*praecepit*) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν. Έχουμε ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

emitteret: Ρήμα.

(is): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

eam: αντικείμενο ρήματος.

die: αφαιρετική του χρόνου στο *emitteret*.

postero: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *die*.

repente: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο *emitteret*.

in locum: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο στο *emitteret*.

eum: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *locum*.

in quo ipse cum amicis futurus esset,: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *locum*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quo*(εμπρόθετη εισαγωγή), εκφέρεται με υποτακτική λόγω πλαγίου λόγου και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας (*futurus esset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (το *emitteret* που εξαρτάται από το *praecepit*) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.

futurus esset: Ρήμα.

ipse: υποκείμενο ρήματος.

cum amicis: εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο *futurus esset*.

in quo: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο *futurus esset*.

Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam,... , ad se reverti.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

dixit: Ρήμα.

Sertorius: υποκείμενο ρήματος.

eis: έμμεσο αντικείμενο ρήματος.

visum esse: άμεσο αντικείμενο ρήματος και ειδικό απαρέμφατο (απρόσωπο).

reverti: υποκείμενο στο visum esse και ειδικό απαρέμφατο.

cervam: υποκείμενο στο reverti, ετεροπροσωπία.

ad se: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε πρόσωπο στο reverti.

sibi: δοτική προσωπική από το απρόσωπο visum esse.

in somno: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατάστασης στο visum esse.

postridie: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο dixit.

diei: γενική της αφετηρίας /της αναφοράς ή κτητική στο postridie.

eius: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο diei.

admissis: επιρρηματική χρονική μετοχή, νόθη αφαιρετική απόλυτη, δηλώνει το προτερόχρονο.

amicis: υποκείμενο μετοχής.

in cubiculum: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο στο admissis.

suum: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο cubiculum.

quae perisset: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο cervam· εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae, εκφέρεται με υποτακτική λόγω πλαγίου λόγου και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντέλικου (perisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (dixit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

perisset: Ρήμα.

quae: υποκείμενο ρήματος.

Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset,: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης *orta est* · εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο *cum* (υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας· δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους· είναι φανερός εδώ ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου της υποτακτικής). Εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού (*introrupisset*), γιατί εξαρτάται από το ρήμα της κύριας (*orta est*) που είναι ιστορικός χρόνος και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

introrupisset: Ρήμα.

cerva: υποκείμενο ρήματος.

in cubiculum: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο στο *introrupisset*.

Sertorii: γενική κτητική στο *cubiculum*.

emissa: επιρρηματική χρονική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *cerva*.

a servo: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο *emissa* (εμπρόθετο γιατί είναι έμψυχο).

admiratio magna orta est.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

orta est: Ρήμα.

admiratio: υποκείμενο ρήματος.

magna: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *admiratio*.